

Mason Derneği Eski Üyesi Kalemiiyle

Mason Tarikatı Üzerine Yapılmış
Akademik alıřmalar Değerlendirmesi – 21

Doktora

BİLECİK MİLLETVEKİLİ DR. FİKRET
(ONURALP) BEY'İN (1887 - 1946)
HAYATI VE SİYASİ FAALİYETLERİ

Serkan Dalgıç, Öğrenci
Dr. Dilara Uslu, Danışman

Hürol Tařdelen

Ankara, şubat 2026

<https://huroltasdelen.com>

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	0
TEZ BİLGİLERİ	1
AKADEMİK ÖZGEÇMİŞ	2
TEZ DEĞERLENDİRMESİ	3
MASONLARIN YAZDIKLARI	5
AHMET AKKAN, DR. FİKRET T. ONURALP SEKİZİNCİ BÜYÜK ÜSTADIMIZ	6
A. OKTAY GÜNDOĞDU, MASONİK TARİHİMİZDEN KESİTLER (III BÖLÜM)	8
GÜNGÖR ÖZCAN, TÜRK MASONLUĞU KİTABI	9
M. TUNCAY GÜRTUNA, YAVUZ-HAVUZ DAVASI	11
TAMER AYAN, 1928 - 1933 YILLARI ARASINDA MEYDANA GELEN DÖRT MASONİK OLAYIN TARİHÇESİ.....	22
YAVUZ SELİM AĞAOĞLU, M. REMZİ SANVER, MASONLUK TARİHİMİZDE 1965 OLAYLARI	25
DEĞERLENDİRME	26

TEZ BİLGİLERİ

Tez Adı	Bilecik Milletvekili Dr. Fikret (Onuralp) Bey'in (1887 - 1946) Hayatı ve Siyasi Faaliyetleri
Tez Yazarı	Serkan Dalgıç
Numara	707589
Onay Yılı	2022
Tez Danışmanı	Dr. Dilara Uslu
Üniversitesi	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Bölüm	Tarih
Tez Dili	Türkçe
Tez Jürisi	Prof. Dr. Enis Şahin, Dr. Ali Okumuş

Ulusal Tez Merkezi kaydı:

Tez Bilgileri Detay

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
707589		<p>Bilecik Milletvekili Dr. Fikret (Onuralp) Bey'in (1887-1946) hayatı ve siyasi faaliyetleri / Life and political activities of Bilecik Deputy Dr. Fikret (Onuralp) Bey (1887-1946)</p> <p>Yazarı:SERKAN DALGIÇ</p> <p>Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ DİLARA USLU</p> <p>Yer Bilgisi: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Tarih Ana Bilim Dalı</p> <p>Konu:Tarih = History ; Türk İnkılap Tarihi = History of Turkish Revolution</p> <p>Dizin:Cumhuriyet tarihi = Republic history ; Milletvekili = Deputy ; Onuralp, Fikret = Onuralp, Fikret ; Siyasi tarih = Political history ; Türk inkılap tarihi = Turkish revolution history ; Türk inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersi = Turkish revolution history and Kemalism lesson ; Türk parlamento tarihi = Turkish parliament history ; Türk siyasi tarihi = Turkish political history ; Türk tarihi = Turkish history</p>	<p>Onaylandı</p> <p>Yüksek</p> <p>Lisans</p> <p>Türkçe</p> <p>2022</p> <p>83 s.</p>

1887 yılında İstanbul'da dünyaya gelen Dr. Fikret Bey, aynı şehirde eğitim görmüş ve doktor olmuştur. Osmanlı Devleti'nin yıkılış sürecinde doktor olarak çeşitli yerlerde ve Trablusgarp Savaşı'nda görev almıştır. Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'ndan mağlup ayrılması ve Anadolu'nun işgal edilmesi üzerine Mustafa Kemal Paşa'nın önderlik ettiği Milli Mücadele Hareketi'ne katılmıştır. Ankara'ya gitmesi ile Hayatın da yeni bir evre başlayan Dr. Fikret Bey Kozan milletvekili seçilmiş, Kastamonu İstiklal Mahkemesi'nde görev yapmıştır. 2. ve 3. dönemlerde Bilecik milletvekili olarak görev yapan Dr. Fikret Bey, Mustafa Kemal Paşa'nın yakın çevresinde yer almıştır. Cumhuriyet tarihimizin ilk yolsuzluk davası olan Yavuz-Havuz Davası'na adının karışması ve suçlu bulunmasının ardından siyasi hayatı son bulmuştur. Cezasını tamamladıktan sonra yurt dışına giden Dr. Fikret Bey, yurda döndükten sonra İstanbul Beyoğlu Hastanesi'nde başhekim olarak görev yapmıştır. Sivil hayatında da tam anlamıyla siyasetten kopmayan Dr. Fikret Bey'in eşi aracılığı ile çeşitli girişimleri olmuştur. Erken cumhuriyet döneminin önemli olaylarından birine darbe vurmuş olan Dr. Fikret Bey 1946 yılında İstanbul'da vefat etmiş, Feriköy Mezarlığı'na gömülmüştür.

AKADEMİK ÖZGEÇMİŞ

Serkan Dalgıç

D. 1979, Diyarbakır

Eğitim

Lisans: Sakarya Üniversitesi, Tarih Bölümü,.

Yüksek Lisans: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

Çalışma ?

TEZ DEĞERLENDİRMESİ

TEZ 'in kapsamı, mason; Büyük Üstat ve Hâkim Büyük Amir Dr. Fikret Onuralp 'in yaşam sürecidir. Bizim çalışmamızın kapsamı ise Yavuz – Havuz davası ve Dr. Fikret Beyin masonluğu ile sınırlıdır.

MASON KAYNAKLAR

Aybars, E (2009), İstiklal Mahkemeleri, Ayraç Kitabevi.

Koloğlu, O. (1979), Trablusgarp Savaşı ve Türk Subayları 1911-1912, Basın Yayın Genel Müdürlüğü.

Mehmetefendioğlu, A. Gürel, N. (2014), Yavuz-Havuz Davası, *Tarih Okulu Dergisi*, XIX. 237-264.

Yalman, A. E. (1997), Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim, II, Rey Yayınları.

TEZ METİNİNDEN

Yüce Divan da savunmalar;

“31 Mart günü savunma yapan Ömer Nazım Bey'in avukatı İhsan ve Fikret Beylerin arasındaki üçlü mukaveleye dayanılarak herhangi bir suçlama yapılamayacağını, bu mukavele çerçevesinde herhangi bir faaliyet gerçekleşmediğini ayrıca anlaşmanın yapıldığı dönemde bir vekilin komisyonculuk ile uğraşmasının suç olarak görülmediğini söylemiştir. Fikret Bey'in avukatı Said Bey ise müvekkilinin Flander meselesinde herhangi bir suça karışmadığını ifade etmiştir. Fikret Bey'in diğer avukatı Kenan Bey ise müvekkilinin eski Bahriye Vekili İhsan Bey adına kimseden para almadığını ve kimseye para vermediğini söylemiş ve savunmasını tamamlamıştır.212 Ertesi gün Mahkeme Başkanı, Fikret Bey'e söylemek istediği bir şeyin olup olmadığını sorması üzerine Fikret Bey, avukatlarının sözlerinin yeterli olduğunu, bir şey eklemeyeceğini iddia makamından gelecek cevaba göre söz isteyeceğini ifade etmiştir.213

Atatürk ile İsmet İnönü yollarının ayrılmasını açıklıyor;

“1937 yılı önceki yıllara göre daha kötü geçmiştir. Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk'ün sonunu getiren hastalığa yakalanması, ülkenin kaderi adına son derece talihsiz bir sene olmasında etkili olan olaylardan biridir. Bir başka yaşanan gelişme de Milli Mücadele ve Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren yol arkadaşlığı yapan Mustafa Kemal Atatürk ve İsmet İnönü'nün yollarının ayrılmasıdır. İkilinin ayrılığı yılların yorgunluğu olarak da adlandırılabilir. Bu ayrılıkta Atatürk ve İnönü'ye göre farklı sebepler vardır. Atatürk, dış politikada daha aktif ve sert bir tutum sergileme taraftarı iken İnönü bekleyip, çıkan fırsatları değerlendirme düşüncesine sahiptir. Ayrıca İnönü, Atatürk'ün kabineye müdahale etmesinden oldukça

şikâyetçidir. Bu sebeplerin yanında ayrılığın en temel nedeni ekonomidir. İnönü sıkı bir devletçilik yanlısı iken Atatürk devletin yanında özel teşebbüsün de yer almasını savunmaktadır. İnönü'den sonra başbakanlık görevine Mustafa Kemal Paşa tarafından, İş Bankası'ndaki başarısı ile ön plana çıkan Celal Bayar'ın getirilmesi ekonomi konusundaki fikir ayrılığının ne kadar önemli olduğunun bir göstergesidir.

Tez yazarı, Fikret Onuralp 'in yaşamını, arka planda dönemin siyasal gelişmelerini aktarırken, Türkiye 'de masonların en tepesinde yer almış, çok önemli bir mason olan Dr. Fikret biraderin, bu yönüne hiç dokunulmaması, bence tezin zayıf ve eksik yanıdır.

Mason kaynakları, 2022 yılında, Mimar Sinan dergileri, birçok masonik kitap masonlar tarafından açık erişime açılmış, internet üzerinden kolaylıkla ulaşılabilir. Topluma açık kitap ve dergilerde Fikret Konuralp masonluğu hakkında, kapsamlı bilgiler verilmekte.

“Sonuç

Ara renk olarak nitelendirdiğimiz isimlerden biri de Fikret Onuralp 'tir. Fikret Onuralp hakkında bu zamana kadar kapsamlı bir çalışma yapılmamış, hayatı ve faaliyetleri hakkında bilgiler oldukça sınırlıdır. Hakkında yaptığımız çalışmayı genişlettikçe, elimizdeki bilgileri arttırdıkça kendisinin yakın tarihimizde önemli bir noktaya sahip olduğu anlaşılmıştır. Tez yazarı ve danışmanı, Fikret Onuralp yaşamı üzerine yüksek lisans tezi yaparken, Fikret Onuralp 'in yaşamının en önemli alanından söz etmemekteler. “

MASONLARIN YAZDIKLARI

Masonların yazdıklarında kullandıkları bazı unvan adları, ifadeler, vb. sözcüklerin doğru anlaşılabilmesi için bazı bilgilendirmenin yararlı olacağını düşünmekteyim.

Mason Tarikatı örgütlenmesi, bir birinden ayrı iki yapı halindedir:

Büyük Loca

1 Çırak, 2 Kalfa, 3 Üstat/Usta derecelerden oluşur. Büyük Locanın en üst yöneticisine, dernek karşılığı başkanına, Büyük Üstad, (Osmanlıcası Üstad-ı Azam) denir. Büyük Üstat, localardan gelen delegeler tarafından seçilir. Büyük Üstat, Büyük Locayı, Büyük Görevliler Kurulu (dernekte karşılığı yönetim kurulu) ile birlikte yönetir. Büyük Görevliler Kurulu üyeleri, Genel Kurulda (masonlar Konvan diyor) delegeler tarafından seçilir, görevlerine Büyük Üstat tarafından atanır.

EKSR Yüksek Şûra

Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti (EKSR) Yüksek Şûra, 4 – 33 derecelerden oluşur, her derecenin Yahudi, Hıristiyan, Zerdüşî dinlerinden alınmış unvan adları vardır. EKSR, çalışma öğretisi ve çalışma erkânlarına verilen addır. Burada geçen “Skoç” sözcüğünün İskoç, İskoçya, İskoç masonluğu ile ilgisi yoktur.

EKSR Yüksek Şûraya, Büyük Locada “Üstat” derecesine ulaşmış masonlar devam edebilirler.

EKSR Yüksek Şûra en üst yöneticisine, dernek karşılığı başkanına, Hâkim Büyük Amir (HBA) denir. Bu unvan adı Yahudi öğretisinden alınmıştır. HBA, seçilmez, 33 adet görevde (etkin) 33. Derece mason arasından, kendileri tarafından seçilirler. Yüksek Şûra da demokrasi yoktur, kendilerini yarı tanrılar sanan 33. Derece masonların mutlak egemenliği ile yönetilir.

Mason Tarikatı yapılanması hakkında tüm ayrıntılara “Mason Tarikatı” e-kitabında okuyabilirsiniz.¹

¹ <https://huoltasdelen.com/index.php/kitaplar/mason-tarikati>

AHMET AKKAN, DR. FİKRET T. ONURALP SEKİZİNCİ BÜYÜK ÜSTADIMIZ

Ahmet Akkan, Dr. Fikret Takiyeddin Onuralp (1887-1946) Sekizinci Büyük Üstadımız, Mimar Sinan dergisi, Eylül 1992, No.85, sayfa 17-20

Fikret Takiyeddin kardeş, 1887 senesinde İstanbul'da doğmuştur. Arnavut asıllı olan aile Yugoslavya'dan gelmiş ve İstanbul'a yerleşmişlerdir. Büyükbabası Belgrad'da dizdar (kalenin bütün ahvalinden mesul, kale muhafızı) Mehmet Ağa'dır. Babası Miralay Tahir Bey'dir.

28 Haziran 1927 tarihli Yüksek Şura celsesinde Dr. Fikret tekrar H.B.A. seçilmiştir.

21 Nisan 1928 tarihinde Yavuz-Havuz davasında sanıklar arasında mahkemeye sevk edilince, **Dr. Fikret Biraderin** H.B.A'lik görevi son bulmuş ve mahkûmiyet kararının açıklanmasından sonra kaydı silinmiştir.

Mahkûmiyeti hitamında, yurt dışına gitmeye mecbur bırakılan Dr. Fikret, Paris'te cerrahi ihtisası yapmış, 1933'de İstanbul'a dönmüştür. Sağlık ve içtimai muavenet Vekili (Sağlık Bakam) Dr. Refik Saydam aracılığı ile Beyoğlu Zükûr Hastanesi Baş Tabipliği görevini ölümüne kadar sürdürmüştür. Aynı zamanda İş Bankası ve Tramvay İdaresi doktorluğunu yapmıştır.

30 Ekim 1946'da Ebedi Maşrık 'a intikal etmiştir. Kabri Feriköy mezarlığındadır.

Yavuz-Havuz Davası

Mondros mütarekesi ile İzmit Körfezinde tecrit edilen Yavuz zırhlısının tamiri ve yeni kurulan T.C. donanmasına katılması 3 Eylül 1924'de T.B.M.M.'nde karar altına alınmıştı. Bu iş için 2 milyon TL bütçe ayrılmış ve geminin kızaklanması için bir yüzer havuz alınması öngörülmüştü.

22 Aralık 1924'de Bahriye Vekâleti kurulmuş ve bu iş onun yetkisine bırakılmıştı.

Bahriye Vekili, İhsan Eryavuz, birinci B.M.M. Cebelibereket (Adana- Hakkâri-Gaziantep) mebusu olarak meclise girmiş, emekli bir topçu binbaşısıdır, ittihat ve Terakki cemiyeti azası, bir süre istiklâl Mahkemesi reisliği yapmış bir kişidir. O sırada bu vekâletin en önemli işi Yavuz zırhlısının tamiri idi. **İhsan Eryavuz, Ömer Nâzım Bey ve Dr. Fikret Takiyeddin Bey**, kurdukları bir şirket vasıtasıyla, Bahriye Vekâleti kurulmadan evvel, hükümete bu hususta teklifler vermişlerdi. **İhsan Bey vekil olunca bir Fransız şirketi ile anlaştı.** Husule gelen bir kaza neticesi, havuzun onarılması icap edince, Yavuz'un onarılması gecikti ve şirket ile hükümet arasında ihtilaf çıktı. Vekil ile şirket arasında yolsuzluk iddiaları ortaya atıldı. **Bu esnada Fethi Bey (Okyar) kabinesi düştü, İsmet Paşa hükümeti işi ele aldı. Bahriye Vekâleti lağvedildi ve eski Bahriye Vekili İhsan Bey için meclis soruşturması açıldı.**

Yunus Nadi başkanlığında² bir komisyon kuruldu. Komisyon, çalışmaları sonunda vekil ile beraber olaya adı karışanlardan **Dr. Fikret Bey, Sapançalı Hakkı bey ve Nâzım Beylerin** Yüce Divana şevkini uygun buldu. Neticede "... *Havuzun ihalesi işinde Nâzım ve Fikret Beylerin yüzde beş komisyon aldıkları, ikrarlarıyla ve diğer delillerle ve şahitlerden... ifadesi ile ve bankalardan vaki cevaplarla sabit...*"

"... İhsan Bey'in irtikâp ve ...I. Ceza Kanununun 205. maddesine tevilken altı sene hapse mahkûmiyetine ..." "... Sapançalı Hakkı Bey'in fer 'an zimmet hal olmak itibarıyla ceza kanunu 61 ve 13. maddeleri delâletiyle 205. maddesine tevkifen bir sene hapsine... Ömer Nâzım ve Fikret Beylerin dolandırıcılık 277. ... dörder ay hapislerine ve 100'er lira ceza-i nakdiyeye mahkûmiyetlerine... karar verilmiştir."

Bu Yüce Divanda, o zamanın H.B.A. Kaymakamı Fuad Hulûsi Demirelli Kardeş de aza hâkim olarak bulunmakta idi. Ve Fikret Takiyeddin K. hakkında "... daha ağır cezayı gerektiren rüşvet suçunu işlediği yolunda oy kullanmak suretiyle" karara muhalefet etmişti.

Bu dava ile ilgili bütün belgeler toplanmış olup Türkiye Fikir ve Kültür Derneği arşivinde mahfuzdur. (UMUR Süha)

² Yunus Nadi, komisyonda üyedir, Başkan değil.

A. OKTAY GÜNDOĞDU, MASONİK TARİHİMİZDEN KESİTLER (III BÖLÜM)

1923' ten 1935 Yılına Kadar Ülkemizdeki Masonik Gelişmeler.

Mimar Sinan dergisi, Ocak 2000, No.114, sayfa 33 (30-43)

Klasikleşmiş anti-masonik propagandaların dışında, Cumhuriyetin ilk yıllarında Masonları en çok üzen olay şüphesiz Cumhuriyet tarihimizin önemli bir yolsuzluk olayı olan "Yavuz Havuz" davasında yaşananlardır. **Yavuz zırhlısının onarım için havuza çekilmesinde, onarımı üstlenen şirketin yolsuzluk yaptığıının kanıtlanması, ilgili şirketin ortakları arasında, 1925 - 1927 yıllarında Türkiye Maşrik-ı Azamı Büyük Üstadı, 1926 - 1928 yılları arasında da Türkiye Yüksek Şurasının Hâkim Büyük Amiri olan Dr. Fikret Takiyeddin Kardeşin bulunması, mahkeme sonucu dolandırıcılık suçundan diğer sanıklarla birlikte hapis cezasına çarptırılması, kamuoyunda Masonluğun itibarını sarstığı gibi, Masonluk karşıtı propagandalar için çok elverişli bir malzeme oluşturmuştur.** Türk Masonluğunda iki Masonik kurumun baş yöneticisi olmak onuruna sahip³ Dr. Fikret Takiyeddin Onuralp Kardeşin cezası açıklandıktan sonra Masonluktan kaydı silinmesine karşın bu olay uzun yıllar Türk Masonluğu açısından silinmez izler bırakmıştır.

Yargılamayı yapan **Yüce Divan da, zamanın H.B.A. Kaymakamı Fuat Hulusi Demirelli** Kardeşin de aza hâkim olarak bulunduğunu ve Fikret Takiyeddin Kardeş hakkında "*...daha ağır cezayı gerektiren rüşvet suçunu işlediği yolunda oy kullanmak suretiyle*" karara muhalefet etmiş olduğunu konu ile ilgili kaynaklardan ayrıca öğrenmekteyiz. (AA1-1) "

³ Büyük Üstat ve Hâkim Büyük Amir

GÜNGÖR ÖZCAN⁴, TÜRK MASONLUĞU KİTABI

Ankara, 2012

Sayfa: 134-135

Yavuz - Havuz olayı

Dr. Fikret T. Onuralp 'in Y. Şûra Hâkim Büyük Amirliği görevini yapmakta olduğu sırada ortağı bulunduğu şirketin, Cumhuriyet döneminin bilinen ilk büyük yolsuzluğuna karışması ve zanlı oluşundan itibaren Y. Şura'daki görevinden affedilmiş olması nedeniyle bu olayın Türk Masonluğu tarihinde önemli bir yeri bulunmaktadır.

Söz konusu yolsuzluk, 1924 Eylül ayı içinde TBMM tarafından alınan bir karar bağlamında, Yavuz gemisinin onarımı ve havuzlanabilmesi maksadı ile bir 'yüzer havuz' satın alınması ile ilgilidir. Milli Müdafaa Vekâleti tarafından yürütülmekte olan bu konu 1924 Aralık ayının son günü, ani bir karar ile kurulan Bahriye Vekâletine devredilmiştir. Devlet bütçesinde tahsisatı dahi bulunmayan bu vekâletin başına getirilen kişi Cebelibereket milletvekili '**Topçu' lakaplı İhsan Eryavuz** 'dur. Kendisi Atatürk'ün yakın çevresindedir.

Özet olarak bu olay; **Ömer Nazım isimli bir iş adamının, 21 Mayıs 1924'de Bilecik milletvekili Dr. Fikret Takiyeddin Onuralp ve Cebelibereket (Osmaniye) milletvekili İhsan Eryavuz ile üç ortaklı bir şirket kurmasıyla başlamıştır.** Söz konusu şirket, Yavuz gemisinin onarım işi ile ilgili faaliyeti yürütecektir. Yıldırım hızı ile kurulan Bahriye Vekili yapılan İhsan Eryavuz 'un, onarım için ihaleye katılanlardan bir firmaya bazı kolaylıklar sağladığının açığa çıkması üzerine konu Yüce Divana intikal ettirilmiştir. Doğrudan doğruya siyasi nüfuzun kullanılması ve rüşvet gerekçesi ile açılan dava sonunda, Atatürk'ün kendilerine gösterdiği yakınlığı çıkarları için kullanmış olan **İ. Eryavuz (*) iki yıl ağır hapis ve Dr. F. T. Onuralp ile diğer ortak Nazım bey ise dörder ay hapis ile yüzer lira ağır para cezalarına çarptırıldılar.** (16 Nisan 1928)

Çok ilginçtir ki, Türkiye Cumhuriyetinin Yüce Divan'da görülen bu ilk davasında divan üyelerini oluşturanlardan birisi de, o sırada Y. Şûra Hâkim Büyük Âmiri⁵ olan Fuat Hulusi Demireili biraderdir ve daha önce yardımcısı olduğu Dr. Fikret'i yargılayanlar arasındadır. Bu birader, Dr. Fikret'e verilen cezanın az olduğu gerekçesiyle karara muhalefet ederek, vicdanındaki adalet anlayışını, Mason kardeşliğinin üzerine çıkaracak asaleti göstermiştir.

⁴ Emekli Dz. Albay

⁵ Mason Güngör Özcan yanlış yazmış. O sırada HBA Kaymakamı görevindedir.

Yukarıda belirtilenleri bir araya getirdiğimizde ortaya çıkan tablo, Atatürk'e yakın olmanın her yönden kötüye kullanıldığı ve bunu devletin büyük bir ihalesinde yolsuzluk yapmaya cesaret ettirecek kadar dahi ileri götürüldüğüdür. Dr. Fikret Takiyeddin 'in karıştığı bu yolsuzluk olayının, kamuoyunda Masonluk karşıtı görüşler yaratmak isteyen kişilerin işine yaradığı, ancak Atatürk'ü de çok üzdüğü kuşkusuzdur. Üstelik Dr. Fikret ve Topçu İhsan Atatürk'ün isteği ile İş Bankasının ilk 'yönetim kurulunda' da yer almış kişilerdir. (1924)

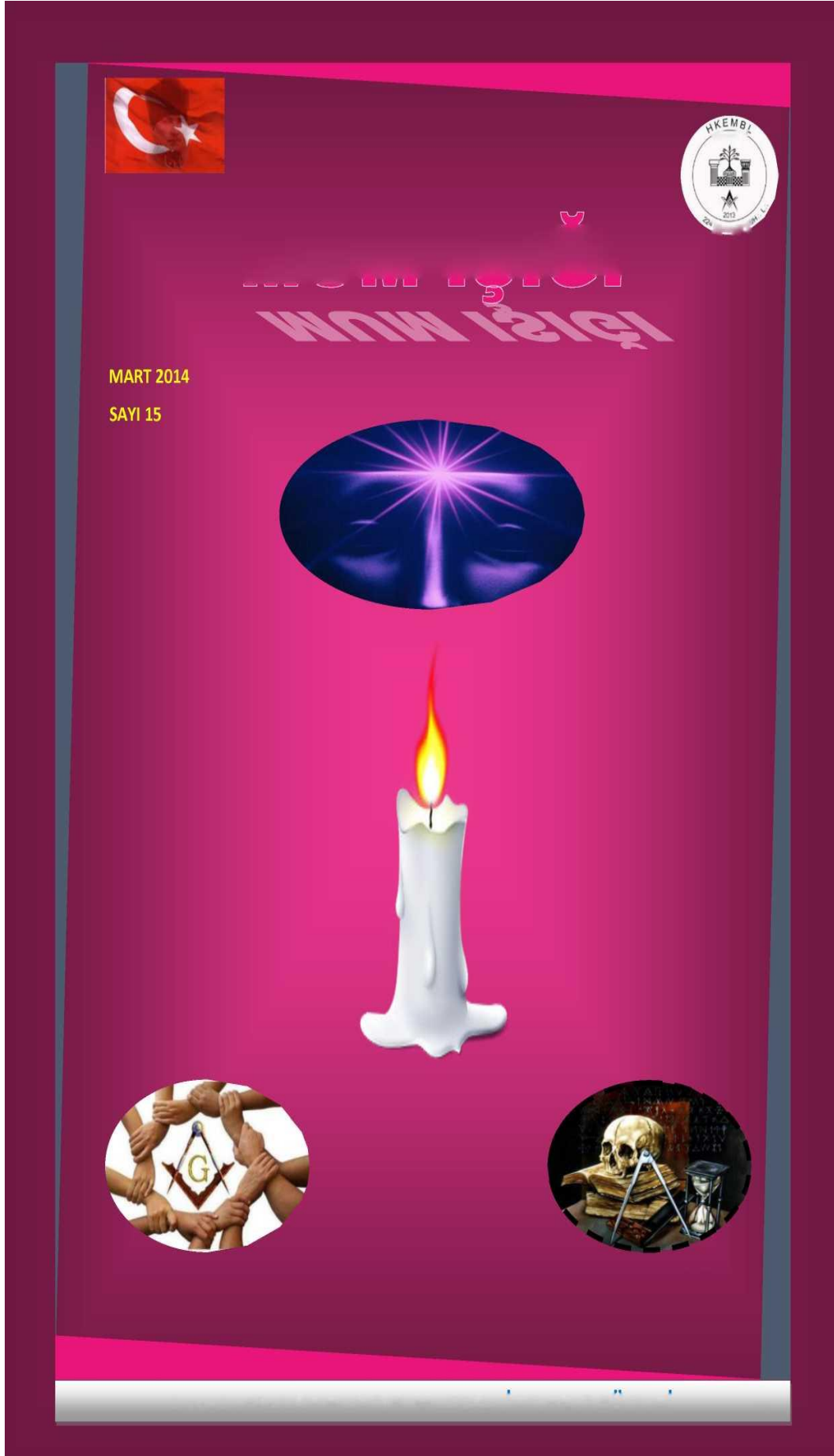
*: Bu kişi İttihatçıların 1913 yılına, bir hükümet darbesi olarak yaptığı Babıali Baskınında ön sıralarda yer almıştır. 22 Kasım 1924 ile 3 Mart 1925 arasında. Fethi Okyar'ın Başbakanlığını yaptığı hükümette de kendisine 'Bahriye Vekili' olarak görev verilmiş, bir sonraki İnönü kabinesinde de aynı görevi üstlenmiştir.⁶ CHF'sının aşırı uçlarından olan bu kişiye böyle bin görevin verilmesi, kamuoyunda tamamen politik bir davranıştan ibaret kabul edilmiş ve hiç de hoş karşılanmamıştır.

Dr. Fikret Takiyeddin (Onuralp): (1887-1946) Milletvekilliği yapmış olup, 1925'de Servet Yesari 'nin istifası üzerine Büyük Üstad olarak seçilip, o dönemi tamamlamıştır. 1928 yılında Yavuz-Havuz davası suçlusu olarak cezalandırılmış ve Cemiyetten kaydı silinmiştir.

⁶ Mason emekli Dz. Albay burada da yanlış yazıyor. İnönü Hükümetinde Bahriye Vekaleti kaldırıldı.

M. TUNÇAY GÜRTUNA, YAVUZ-HAVUZ DAVASI

Mum Işığı Dergisi, sayı 13 - 16

Sevgili Kardeşlerim,

Sizlerle, bugünden başlayarak birkaç sayıda tamamlanacak, önemli bir tarihi olayı paylaşacağım. Bu konuyu bugün gündeme getirmemde özel bir neden yoktur. Sadece bir tek husus var; Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni yöneten, yönetecek olan ve yönetmeye aday olanların, hangi niteliklere sahip olduğunun ve/veya olması gerektiğinin hatırlanması ve özellikle Adalet Mekanizmasının ve Hâkimlerin hangi anlayışla hüküm kurduklarının gözler önüne serilmesi, bu yazı dizisinin gündeme gelmesinin başlıca gerekçesidir. (...)⁷

Şanlı Yavuz 'un Son Günleri

(...)

... iki Büyük Üstat Kardeşimizi ve daha onlarca Kardeşimizi karşı karşıya getiren bir kaderi ve Kardeşliğin, Mason olmanın bütün erdem ve gereklerinin ihtişamı gözler önüne serilmiştir.
(...)

Böyle yapıldı ve Bahriye Vekâletinin kurulmasına ilk Vekil olarak da Ankara İstiklal Mahkemesi Reisi, Cebelibereket Mebusu ve orduda "TOPÇU" lakabıyla tanınan İhsan Bey getirildi.

İşte Sevgili Kardeşlerim, olayın cereyan ettiği tarihlerde ahval kısaca böyle idi. Peki neydi bu olay?

Olay kısaca şudur: Türk Bahriyesine katılan Yavuz Kruvazörü Birinci Dünya Harbi'nden yaralı çıkmıştır, tamir ve bakıma muhtaçtır ve bu, ancak Yavuz'un bu işin yapılabileceği kapasitedeki bir yüzer havuza alınması ile mümkündür. Dolayısıyla önce bir havuz alınmalıdır. Daha sonra da Yavuz, alınacak bu havuzla onarılacak ve böylece donanma son derece önemli bir gemisine gerçek anlamda sahip olacaktır. Bu işin 3,5 milyon lira mesabesinde bir harcamayı gerektirdiği hesap edilmektedir. Para belki bulunabilecektir ancak ortada böyle bir havuz yoktur. Onarım parası ise en az iki yılda ödenebilecektir. İşte hem bu havuzun satın alınmasında ve hem de onarımında, gerek seçilen ihale şekli, gerek ihale işlemleri ve gerekse diğer bürokratik işlerde, başta eski (çünkü meclis araştırması

⁷ Bu bölümde hamasi ve anlamsız ifadeler var.

sırasında artık vekil değildir) Bahriye Vekili İhsan Bey olmak üzere diğer bazı görevliler ve kişilerin kanuni ve cezai sorumlulukları bulunduğu kanaati ile TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NDE İLK DEFA bugünkü adı ile YÜCE DİVAN, o zamanki adı ile de DİVAN-I ALİ teşekkülü, sanıkların TEŞRİİ MASUNİYETLERİNİN İLGASI, MUHAKEME EDİLMELERİ ve neticede MAHKÛMİYETLERİ kısaca bu yazı dizimizin konusunu teşkil etmektedir.⁸

1927 yılının Eylül ayı sonlarında, Başvekil İsmet Paşa, Reiscumhur Gazi Mustafa Kemal Paşa'yı ziyaret ederek, hükümet bünyesi içinde bir "suiistimal (kötüye kullanma) irtikâp (haksız mal edinme) ve irtişa (rüşvet alma)"⁹ olduğundan bahsedip sorumluları hakkında gerekli tahkikatın yapılması gereğini arz etti. İtham edilen Bahriye Vekili İhsan Bey'di. Kuşkulara göre İhsan Bey, Yavuz Zırhlısının tamiri ve bu amaçla Bahriyeye (Deniz Kuvvetleri) mal edilmek üzere satın alınacak havuzun alım-satım işlemlerinde irtikâp etmişti.

Gazi Mustafa Kemal, duyduklarından fevkalade müteessir olduğunu, İhsan Bey'i eskiden beri tanıyıp güvendiğini söyledi ve olayların nasıl olup da bu safhaya kadar geliştiğinin farkına varılmadığını sordu. (İhsan Eryavuz'un, İstiklal Mahkemesinde Başkanlık yaptığı da göz önünde tutulursa durumun ciddiyeti daha da ön plana çıkacaktır.) Başvekil İsmet Paşa da bazı emrivakilerin bu gelişmelerde önemli rol oynadığını, durumu Saracoğlu Şükrü Bey'in ikazı üzerine araştırdığını ve Mustafa Abdülhalik Bey tarafından da teyit ve tekrar edildiğini, esasen durumun tahkikat sonunda açıklığa kavuşacağını Gazi'ye bildirdi ve olayın Meclis Tahkikatından geçirilmesi için izin ve onayını istedi.

Bu sıralarda üçüncü Millet Meclisi seçimleri yapılmak üzere idi. İncelediğimiz kaynaklara göre Gazi **Mustafa Kemal'in konuya ilişkin mütalaası aynen şöyle ifade edilmiştir.**

"- İntihabat (Meclis seçimleri için oylama) vardır. Bu sırada memleket efkârında (fikir dünyasında) derin tesirler yapacak bu çapta bir hadisenin ortaya atılması doğru değildir. İhsan Bey, şu ana kadar itimat ettiğim bir arkadaşımızdır. Bahriye Vekâletinin ilgası da (ortadan kaldırılması) bahis mevzuudur. Zaten bu vekâletin teşkiline ben de taraftar değilim. Hadise vaki ise, hazine ve memleket hesabına menfi tesirlerini hükümet olarak önlersiniz. İdari tedbirler alırsınız. Henüz ortada sizin kavli mücerredinizde (sadece sizin bilgileriniz içinde) bir iddia vardır. İhsan Bey, Firkamız namına yine Cebelibereket'ten mebusluğa namzet gösterilir.

⁸ 8 satırdan oluşan bir tümce. Berbat.

⁹ Doğrusu, Atatürk 'ün İsmet Paşayı çağırıp, konu hakkında duyularını aldığını belirtip, araştırma yapmasını istemiştir. Mason M. Tuncay Gürtuna, yazısında birçok gerçek dışı ifade kullanmakta, olayları, hiçbir belge ve kanıtı dayanmadan kendi belleğinde kurguladığı biçimde anlatmaktadır. Bu davranış localarda Üstad-ı Muhteremlik yapmış masonların tipik davranışıdır.,

*Meclis içtimaidan sonra nizamname-i dâhilinin (İç Tüzük) icapları neyse onu, mutlak bitarafı (tarafsızca) ile yerine getirirsiniz. Bu eski arkadaşımız hakkındaki zanların sübut derecesine varmamasını temenni ederim.*¹⁰

Seçimler yapılmış ve Üçüncü Büyük Millet Meclisi 1 Teşrinisani (Kasım) Salı günü ilk toplantısını yapmıştır. Bu sıralarda Bahriye Vekâletinin ilga edileceği söylentileri yayılmıştı. İhsan Bey bu söylentilere karşı ne diyeceğini soran gazetecilere şu beyanatı verdi;

“- Meclisin vereceği karara bağlıdır. Üç tarafı denizle muhat (çevrilmiş) olan bir memlekette Bahriye Vekâletinin ilgasını düşünmek ne dereceye kadar doğrudur, bilmiyorum. “

Nitekim bu söylentilerin doğruluğu, yeniden Başvekilliğe tayin edilen İsmet Paşa tarafından Hükümet açıklandığı zaman ortaya çıktı. Yeni Hükümet içinde Bahriye Vekâleti yoktu ve Milli Müdafaa Vekâletine bağlanmıştı.

Meclis çevrelerinde bu ve benzeri diğer olayların hararetli tartışmaları ve söylentiler sürerken Gazi Mustafa Kemal, **hiç beklenmediği bir halde uzun sürecek bir inceleme seyahatine çıktı.** Ancak 24 gün süren bu seyahatten önce İhsan Bey’i kabul etti ve konuya ilişkin söylentilerden bahisle dedi ki:

“- Bana bu şayiaların iç yüzünü anlatınız. “

İhsan Bey, kendince konuyu uzun uzun anlattı ve elbette kendini savundu. **Kaynaklar, bu görüşmenin tek tanığının Meclis Reisi Kazım Paşa olduğunu ve Gazi Mustafa Kemal’in, İhsan Bey’in bu savunmalarını güçlü bulduğunu bildirmektedir.** Ancak yeni Hükümetin güvenoyu almasını müteakip ve Gazi’nin seyahate çıkmasından bir gün önce Başvekil İsmet Paşa’nın, seçimlerden sonraya ertelenmiş olan Meclis Tahkikatının ne olacağını daha doğrusu artık bu tahkikata başlanması gerektiğini hatırlatması üzerine **Adaletin en kısa zamanda tecelli etmesi temennisi ile Gazi Mustafa Kemal’in bu onayı verdiği bilinmektedir.**

Bu gelişmenin ertesi günü İsmet Paşa, BAŞVEKİL SIFATIYLA DEĞİL, MALATYA MEBUSU SIFATIYLA, Meclis Başkanlığına *“ Sabık Bahriye Vekili İhsan Bey’in Vekâleti devriyesindeki faaliyetine ait Meclis tahkikatı açılması “* nı isteyen takririni vermiş ve bu olay Yurt çapında büyük bir ilgi ve heyecan yaratmıştı.

¹⁰ Atatürk ‘ün söylediği savı ile aktarılan ifadeler, hiçbir belge ve kanıta dayanmadan, mason M. Tuncay Gürtuna ‘nın belleğinde oluşturulduğu gibi aktarılmakta. Başka bir kişi üstelik Mustafa Kemal Atatürk ‘nün söylediği savı ile söylenmesi; kabul edilemez büyük bir saygısızlık ve haddini aşan bir davranıştır.

(...)

Bu sıralarda, gerçekten yurtsever ve idealist olan bir grup aydın, uzun zamandır devam edegelen bu ve benzeri söylenti ve dedikodulardan son derece rahatsız olarak, Devrimci, erdemli Cumhuriyetin bu ilk yıllarında, her tür nüfuz suiistimalleri başta olmak üzere bütün yolsuzluklarla mücadele etmeyi ve bu suretle Cumhuriyetin bilumum şüphelerden ari tutulmasını kendilerine görev edinmişti. Bu grubun fikri önderliğini ise **Ağaoğlu Ahmet Bey** yapmakta idi.¹¹

(...)

Olayımızın kahramanları Topçu İhsan (Eryavuz), Ömer Nazım ve Fikret Takiyeddin, müştereken kurdukları YAZILI bir ortaklık aracılığı ile Türkiye Cumhuriyeti nezdinde özellikle satın alma işlerindeki ihalelerde girişimde bulunmak ve bu ihaleleri alacak yabancı şirketlerden komisyon almak üzere anlaşmışlar ve gerçekten de bu ortaklık, gerek Yavuz'un tamir edileceği Havuzun satın alınması ve gerekse tamirata işlerinde yasalara aykırı olarak aracılık etmiş, işlem yapmış ve hatta olayı istedikleri istikamette geliştirmeyi planlayıp uygulamışlardır.

(...)

Bu noktada Fikret Bey'in (Takiyeddin) 19 Şubat 1928 Pazar günü Yüce Divan'da verdiği ifadesini aynen nakletmek istiyorum.

"Ömer Nazım Beyin Ankara'ya ikinci gelişinde bir ray işi vardı. Yavuz işini de takip ediyordu. İhsan Bey bize misafir gelmişti. Bendeniz tanıştırdım. Bu işi beraber yapmayı kararlaştırdık, mukavele tarzında da tespit ettik. Mukavelenin mevzuu umumi idi. "

Reis - Mukavele tatbik edildi mi?

Fikret Bey - Hayır, İhsan Bey bilahare "bu mukaveleye merbut (bağlı) kalmak istemem" dedi.

Reis - Sebep ne idi, bir hadise mi oldu?

Fikret Bey - Hayır, İhsan Bey "çalışmak istemiyorum" dedi. Beraberce mukaveleleri yırttık. Nazım Bey'e de yırtmasını söyledim, O da yırttığını söyledi.

Reis - Bade, ayrı ayrı mektupla muamele yapmağı kararlaştırmışsınız.

¹¹ Mason Avukat Gürtuna hızını alamayıp, bir otorite gibi dönemin kişileri hakkında yorumlar yapmaktadır.

Fikret Bey - Hayır, malumatım yoktur. Bendenize bahsetmedi. Benden bir şey ketmetmez zannediyorum.

Reis - Mektup sıralarında nerede kaldı?

Fikret Bey - Meserret Otelinde kaldı. Orada dar bir merdiven vardır.

Reis - Siz komisyon aldınız mı?"

Bu samimi ikrardan sonra olay tamamen çözülmüş ve sonuçlandırılmıştır. Şimdi tekrar olayın gelişmesine dönelim: (...)

ÖMER NAZIM BUNA KARŞI DERHAL TEDBİR ALMAKTA GECİKMEDİ. ÖMER NAZIM BEY FLENDER'E ANLATTI Kİ KENDİ CEPHELERİNİN İLTİHAKI TEMİN EDİLMEDİKÇE HAVUZ İŞİNİ MÜSBET NETİCELENDİRMEK MÜMKÜN DEĞİLDİR. BUNUN İÇİN DE DR. FİKRET'İN DEVREYE GİRMESİ ŞARTTIR. BÖYLE DE OLDU VE BU SAYEDE DOKBAV ŞİRKETİ-NİN TEKLİFİNDEN HABERDAR OLDULAR...

(...)

Tahkikat Encümeni Mazbatasında uzun uzun izah edildiği üzere, Dokbav firması, birlikte çalıştığı Babanzade Fuat Bey'in tecrübelerinden ilhamla, "son" denilen günün ger-çekte "son" olmadığını, bürodan büroya dolaşan teklifin mutlaka başkaları tarafından öğrenildiği ve dolayısıyla büyük bir haksızlık meydana geldiğini düşündüğü için teklifini vermek istemiyordu. Bu endişelerini gören Vekil Bey,

".. Bunlara itminan gelsin."

diye Müsteşar Hüsamettin Beyi çağırır,

"İşte şimdi size emir veriyorum, bugün akşamüzeri devair kapanıncaya kadar kim bu dok meselesi için teklif getirirse alırsınız, paydostan itibaren kimsenin teklifini almazsınız, bu son gündür, artık bu işin fazla beklemeye tahammülü yoktur, bu bir silah meselesidir, kimsenin hatırı için beklenemez."¹²

dedi. Fuat Beyle yanında oturan Dokbav Temsilcisi Mösyö Herman'a da;

"Hesap ediniz, kâğıdınızı veriniz" emrini verdi.

¹² Bir başka kendi zihninden ürettiği belgeye dayanmayan bir aktarım daha.

Bu durumda Dokbav, paydosa üç dakika kalana kadar beklediler ve son dakikada tekliflerini Müsteşar Hüsamettin Bey'e verdiler. Bir süre daha dışarıda beklediler ve herkesin gittiğini kendi gözleriyle de gördükten sonra müsterih müsterih olarak orayı terk ettiler.

Ancak 8 Mayıs günü, yani teklif vermenin son gününden bir gün sonraki tarihle Flender şirketi, Dokbav'ın fiyatından Bin Lira daha az bir fiyat teklifinde bulunuyor ve ayrıca 7500 Lira kıymetinde bir de mayın fabrikası yapmayı ve bunu bedelsiz olarak Hükumete devretmeyi teklif ediyordu.

Sonuç itibariyle, TOPÇU İHSAN YANI VEKİLDEN BAŞKASININ BİLMESİ İHTİMALİ OLMAYAN DOKBAV ŞİRKETİ TEKLİFİNDEN DAHA İYİ BİR TEKLİF FLENDER TARAFINDAN VERİLDİ. YANI FLENDER, DOKBAV'IN TEKLİFİNİ KIRDI.

Bu suretle havuz yaptırılması işi Flender'e verilmişti. Ne var ki usulsüzlük ve/veya ihmal sadece bu kadarla da kalmıyor, sözleşmenin uygulanmasında da kendisini gösteriyordu. Sözleşme imzalanması üstünden daha iki ay geçmemişti ki, MÜCBİR SEBEP ileri sürülerek, sözleşmenin en önemli iki maddesi olan SÜRE VE TEMİNAT maddelerinin değiştirilmesi gerekti. Bunun yanı sıra diğer bir esaslı sözleşme unsuru olan üçüncü madde de ihmal edilmiş ve bir ay içinde gönderilmesi gereken planlar dört ay geçmesine rağmen gönderilmiyordu. Dosyalarda, sözleşme tarihinden 11 ay sonra yazılmış olarak bulunan bir teskerede "ahiren ikmal edilen tertibatı umumiye resminin gönderildiği" bildiriliyor fakat tezkerenin altında resmin birlikte gelmediği şerhi okunuyordu.

Tahkikat Encümeni, Havuz alınması konusundaki bu ve diğer usulsüzlükleri tespit ettikten sonra konuya ilişkin kararını şöyle açıklıyordu:

".. Havuz meselesinde suiistimal: Encümenimiz tahkikatının evvela sabih havuz mubayaası teşebbüsünden başlayarak Flender 'le mukavele akdedildiğine kadar gelen, sonra mukavele akdinden başlayarak havuzun inşa ve tesellümünde nihayet bulan ilk safhasını eman ile tetkik ve mütalaa ve bu safhada mütevali ve muhtelif vazife suiistimalleri kaydında ittifak etti."

BU İŞTEN % 5 KOMİSYON ALINMIŞ VE ORTAKLIK MUKAVELESİ GEREĞİ ÜÇE BÖLÜNMÜŞ ÜÇTE İKİSİNİ DR. FİKRET ALMIŞTI. DR. FİKRET'İN BUNUN YARISINI TOPÇU İHSAN'A VERDİĞİ HUSUSUNDA CİDDİ KANAAT OLUŞTURMUŞTUR.

Yavuz zırlısının onarılması işinde de haklarında tahkikat yapılan kişilerin, yasalara aykırı tutum, davranış, işlem ve fiilleri aynı Encümen tarafından tahkik ve tespit edilmiş ve İhsan Bey ve ona bağlı olarak diğerlerinin muhakemesi yapılmak üzere Divan-ı Ali'ye sevklerini Türkiye Büyük Millet Meclisinin tetkik ve tasvibine arz edilmiştir.

(...)

26 Ocak (Kânunusani) 1928 tarihinde verilen bu karar üzerine, Temyiz Mahkemesi Birinci Reisi İhsan Bey Divanı Ali Başkanlığına, Temyiz Mahkemesi Başsavcısı Yusuf Nihat Bey de Divanı Ali Savcılığına tayin edildi.

6 Şubat 1928 tarihinde ilk toplantısında Divan, İhsan Bey'in tutuklanmasına karar verdi. Olayda adları geçen Sapançalı Hakkı, Nurettin Koniçe, Ömer Nazım Beyler ise daha önceden tutuklanmışlardı.

9 Şubat 1928 tarihli celsede **Savcı Yusuf Nihat Bey, iddianamesini okudu.** Divanı Ali, ertesi gün toplanmak üzere celseyi tatil etti.

(...)

KARARDA MESULİYET TAYİNİ

Yukarıdan beri sırasıyla beyan edilen sebeplere binaen

İHSAN BEY'İN;

“Londra'daki hazır havuzun mubayaası teşebbüsüne matuf muamelattan âdemi mesuliyetine İTTİFAKLA,

Havuz imalinin Flenderti ihalesine ve mezkûr havuzun imaline müteallik mukavelenin tatbikatına fesat karıştırarak İRTİKÂP ETMEK fiilinden BERAATİ ile yalnız bu husustaki pazarlığı heyeti vekilinin kararından önce icra ve ikmal etmek suretiyle vazife-i memuriyetini SUIİSTİMAL etmiş olduğuna, fiilin SUBUTUNDA İTTİFAK ve vaz'ında İhsan Bey'in, İRTİKÂPTAN faaliyetine kai olan İhsan, Mecdî, Bahri, Reşat, Nail, Halil Beylerle İRTİŞA (RÜŞVET) fiilinin faili olduğu reyinde bulunan FUAT HULUSİ muhalif reylerine karşı ekseriyetle,

T.C. Bahriye Vekiliyken memleketin denizde en mühim müdafaa silahı olan YAVUZ KRUVAZÖRÜ'NÜN tamiri için rejî usulü ile alınacak malzemenin bahasına fesat karıştırarak İRTİKÂP ETMEK ÜZERE KASDETTİĞİ CÜRMÜ, vesaiki mahsusa ile icraya başlayıp ancak ihtiyarında olmayan esbabı mâniadan dolayı cürmün husulüne muktezi fiilleri ikmal edememek derecesinde mezkûr cürme TEŞEBBÜS ETMEKTEN ESBABI ŞEDDEDE İLE MÜCRİMİYETİNE, Sabit olan fiilin CÜRMÜ TAM olduğuna kail olan Bahri ve Halil Beylerle İRTİŞADAN İBARET OLDUĞUNA KAIL BULUNAN Mustafa Reşat ve Ali Rıza Beylerin ve Komisyon almaktan ibaret olduğu reyinde bulunan Saffet ve VAZİFEYİ SUIİSTİMAL cürmü teşkil ettiği reyinde bulunan Nusret, İsmail Hakkı, Şefik ve Asım Beylerin reylerine karşı EKSERİYETLE,”

NAZIM VE DR. FİKRET BEYLERİN;

“Devlet memurları nezdinde hatırları sayıldığını ve Bahriye Vekili İhsan Beyle münasebetleri bulunduğunu beyan ederek hile ve desise imali suretiyle DOLANDIRICILIK FİİLİNİN faili olduklarına, NAZIM BEY HAKKINDA Esat ve Şefik Beylerin BERAAT reylerine ve FİKRET BEY HAKKINDA Mustafa Reşat, Ali Rıza, Esat, Saffet, Şefik ve Asım Beylerin kezalik BERAAT reylerine ve HER İKİSİNİN DE RAŞİ VE ŞERİK OLDUKLARI REYİNDE BULUNAN FUAT HULUSİ Beyin muhalefetine karşı ekseriyetle,”

SABANCALI HAKKI BEY'in Yavuz işine müteallik İHSAN BEY'in fiilinde fer 'an zimethal olmak suretiyle MÜCRİMİYETİNE,

İHSAN BEY'in Vazifei Memuriyetini Suiistimal ettiğine kail olup Hakkı Beyin Devlet Memurlarına intisap iddiasıyla para aldığı reyinde bulunan Nusret, İsmail Hakkı, Şefik ve Asım Beylerle RAŞİ olduğu reyinde bulunan Ali Rıza ve Mustafa Reşat Beylerin ve İhsan Bey'in komisyon almasında Hakkı Beyin fer 'an zimethal gören Saffet Beylerin muhalefet reylerine karşı ekseriyetle, KONİÇELİ NURETTİN BEY'in bu fiilde fer 'an zimethal olduğu sabit olmadığından BERAATİNE ekseriyetle karar verildi.

Divan-ı Ali bu suretle mesuliyetlerin tespitinden sonra fiiller uyan Kanun maddeleri uyarınca:

İHSAN BEY'İN 2 YIL AĞIR HAPSİNE VE 2 YIL MEMURİYETTEN MEN'İNE, DR.FİKRET BEY'İN DÖRT AY HAPİS İLE 200 LİRA PARA CEZASINA ÇARPTIRILMASINA VE HER İKİSİNİN DE MEBUSLUĞUNUN DÜŞMÜŞ OLDUĞUNA karar verildi.

Amacımız elbette tarihin sayfaları arasında yerini çoktan almış bulunan bir konuyu, doktora tezi imiş gibi irdelemek değildir. Şimdi size, bilebildiğim, bulabildiğim kadarı ile olayda rol alan kişilerin Masonik kimliklerinden bahsetmek istiyorum.

ÖNCELİKLE SANIKLARDAN TOPÇU İHSAN, DR. FİKRET, KONİÇELİ NURETTİN, ÖMER NAZIM VE SABANCALI HAKKI BEY BİRADERLERİMİZDİR.

Şimdi, dikkatinizi çekmek istiyorum ki, İLK TAHKİKATI BAŞLATAN YANİ İSMET İNÖNÜ'NÜN ÖNERGESİNİ GÖRÜŞÜP KARARA BAĞLAYAN VE SONRA ARASINDAN SEÇTİĞİ TAHKİKAT KOMİSYONU İLE SANIKLARIN DİVAN-I ALİYE SEVKLERİNE KARAR VEREN TBMM REİSİ KAZIM PAŞA İLE MÜDDEİUMUMİ YUSUF NİHAT BEY VE ÖZELLİKLE TOPÇU İHSAN İLE DR. FİKRETİN DAHA AĞIR BİR SUÇ İŞLEDİKLERİ DOLAYISIYLA DAHA AĞIR CEZALANDIRILMALARI GEREKTİĞİ BEYANI İLE MUHALEFET ŞERHİ KOYAN FUAT HULUSİ BEY DE BİRADERLERİMİZDİR.

Ben, sizlere ve kendime saygım gereği konunun özellikle bu bölümü üzerinde herhangi bir yorum yapmak istemiyorum. Sadece biraz önce ÖZELLİKLE MASONİK AÇIDAN DEĞERLENDİRMENİZ ÜMİDİ İLE AYNEN ZABITLARDAN AKTARDIĞIM, TAHKİKAT SIRASINDA GEÇEN BAZI KONUŞMA VE İFADELERİ bir kez daha hatırlamanızı istiyorum.

Değerlendirme

M. Tuncay Öztuna, yargılama tutanaklarını aktararak, yazısı içinde bolca hamasi mason övgüleri, gerçekleri fütursuzca çarpıtması, belgeye, kanıta dayanmadan; tipik “çok bildiğini sanan, karşısında kardeşlerinin ağızlarını açamadan dinlemelerine alışmış” cehalet içindeki loca Üstad-ı Muhteremlerin davranışlarıdır.

M. Tuncay Öztuna aşağıdaki kişilerin mason olduklarını söylemekte.

“ÖNCELİKLE SANIKLARDAN TOPÇU İHSAN, DR. FİKRET, KONİÇELİ NURETTİN, ÖMER NAZIM VE SABANCALI HAKKI BEY BİRADERLERİMİZDİR.”

“FUAT HULUSİ BEY DE BİRADERLERİMİZDİR.”

Bu konuda yazı yazan hiçbir mason bu kişilerin Fikret Takiyeddin Onuralp Ve Fuat Hulusi Demirelli dışında, mason olduklarını söylememekte. Ayrıca bu kişilerin mason olduğuna dair hiçbir kayıt bulunmamaktadır. Bir kişinin mason olduğunun söylenebilmesi için elde belge, kayıt olması gerekir.

Mason M. Tuncay Öztuna, yazısının genelinde yaptığı gibi, belge ve kanıta dayanmadan, rahatlıkla düşündüklerini mutlak doğru olarak yazmakta.

Mason M. Tuncay Gürtuna, localarda bu yazdıklarını konferans olarak vermektedir.

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
GÜZEL İSTANBUL	Ahmet Madenci	TKP'nin Kurucusu Mustafa Suphi K. (Barko Vizyon ile)	07.01.2005
	Cemil Dönmez	Sokrates ve Diyalektik (Barko Vizyon ile)	28.01.2005
	Tuncay Gürtuna	Bir Bü. Üs.'ın Başını Yiyen Yavuz-Havuz Davası (1928)	18.02.2005
	Kâmuran Atılgan	Türk Masonluk Tarihinde Seçim Buhranı ve Nejad L.'sının Kapatılması	04.03.2005
GÜNiŞİĞİ	Haluk Sanver	Hiram Efsanesi	14.02.2005
	Tanju Koray	Üstad Derecesinin Sembolizması	14.02.2005
	Kamil Diriker, Mustafa Ateş, İsmail Koç, Genco Fas	Aydınlanma Yolunda Köy Enstitüleri	28.02.2005
	Ahmet Erman	Laiklik	14.03.2005

TAMER AYAN, 1928 - 1933 YILLARI ARASINDA MEYDANA GELEN DÖRT MASONİK OLAYIN TARİHÇESİ

Mimar Sinan dergisi, 2005, No.135, sayfa 105-106 (103-127)

1928 Yavuz - Havuz Olayı:

Suçlularından birinin önemli bir Mason olması nedeniyle Masonluğu dolaylı olarak ilgilendiren, Cumhuriyet Tarihinde ilk defa olduğu için kamuoyuna yansıyan yolsuzluk ve bir "hortumculuk" olayıdır. Şirketin ortağı olarak dolandırıcılıktan hüküm giyen **Dr. Fikret Takiyeddin Onuralp, Türkiye Büyük Locasının 1925-1927 yıllarında Büyük Üstadı ve Türkiye Yüksek Şûrasının 1926-1928 yıllarında Hâkim Büyük Amiridir.**

Bu olay halk arasında "Yavuz-Havuz Olayı" olarak bilinir. 1924 Yılında Yavuz Gemisinin tamirini üstlenmek için havuz işine giren dönemin Denizcilik Bakanı Cebelibereket Milletvekili Topçu İhsan (Eryavuz)'(3)un kurduğu şirketin karıştığı yolsuzluk olayı büyük tepki yaratmıştır. Topçu İhsan, Bakan olmadan önce, Ertuğrul-Bilecik Milletvekili Ömer Nazım ve Milletvekili Dr. Fikret Takiyeddin Onuralp 'la kurdukları bir şirket vasıtasıyla Yavuz Gemisi ile ilgilenmişti. Bakan olduktan sonra da, Yavuz Gemisinin onarım işini Fransız Flander şirketine vermişti. Yavuz Gemisinin İzmit'te havuza alınarak onarımı sırasında, 'önemli bir kaza olduğu için' onarım işi çok gecikmiş ve bu hu susta çeşitli söylentiler kamuoyuna yayılmıştır. Hükümet'in gördüğü lüzum üzerine, 1927 yılında Topçu İhsan Eryavuz 'un vekil olduğu Bahriye Vekâleti kaldırılmıştır. İsmet İnönü'nün bu konunun üstüne gitmesiyle, Meclis'te Yunus Nadi'nin başkanlığında kurulan Soruşturma Komisyonu tarafından; yetkisiz kişilere görev vermek, bir şirkete ayrıcalık tanımak ve rüşvet almak gibi yolsuzluk iddialarıyla Topçu İhsan Eryavuz ve ortağı milletvekili Dr. Fikret Takiyeddin Onuralp 27 Ocak 1928 tarihinde Yüce Divan'a sevk edilmişlerdir.

Yüce Divan'da yargılanan **Topçu İhsan Eryavuz** görevi kötüye kullanmak ve rüşvet almak girişimi suçlarıyla 2 yıl ağır hapis ve 2 yıl memuriyetten men cezasına; **Dr. Fikret Takiyeddin Onuralp** dolandırıcılıktan 4 ay hapis ve 100 lira ağır para cezasına çarptırıldılar. Nisan 1928'de verilen bu karar, Cumhuriyet tarihinin bakan ve milletvekili mahkûm ettiren (o tarihe kadar olan) ilk yolsuzluk davasının sonucudur. Cumhuriyet tarihi döneminde ilk "hortumculuk" davası budur!.. Dr. Fikret Takiyeddin Onuralp 'in sanık olarak Yüce Divan'a çıkarılması ile birlikte, 21 Nisan 1928'de Hâkim Büyük Amirlik görevi son bulmuş ve cezasının açıklanmasından sonra da Masonluktan kaydı silinmiştir.

Türk Masonluk tarihinde yaklaşık iki yıl (1926-1927) süre ile Büyük Üstat ve Hâkim Büyük Amir olarak, iki masonik kurumun baş yöneticisi olmak onuruna sahip tek Mason olan Dr. Fikret Takiyeddin Onuralp 'in böylesi bir yolsuzluğa karışıp cezalandırılması gerçekten Türk Masonlarını

üzmüştür. Olay, kamuoyunda ve resmî kurumlarda Masonluğun itibarını sarstığı gibi, anti-masonik çevrelerde de Masonluk aleyhtarı propagandalarda "çıkar ilişkisi şeklinde" dedikodu malzemesi olmuştur.

Yüce Divan tarafından yargılanıp suçlu bulunan ve cezasını çeken Fikret Takiyeddin 'in karıştığı olayı ve olayla ilişkisini tartışmak, hukuk güvencesine, adalet ilkesine ve bağımsız yargıya gönülden bağlı Türk Masonlarına düşmez. Türk Masonlarının çok yakından bilmeleri gereken önemli nokta: Dr. Fikret Takiyeddin 'i yargılayan Yüce Divan'da hâkim üye olarak görev yapan dönemin **Hâkim Büyük Amir Kaymakamı Fuat Hulusi Demirelli (21 Nisan 1928'de Hâkim Büyük Âmir olacaktır) 'nin, verilen bu cezayı az bularak karara muhalefet etmek asaletini göstermesidir.** Hani, Masonlar birbirlerini her zaman tutar, her zaman birbirlerinin yardımına koşarlardı? Bu olay birbirlerine Kardeş Sevgisiyle bağlı Masonların, vicdanlarındaki adalet erde mini ve kalplerindeki yurt sevgisini her şeyin üstünde tuttuklarının somut bir kanıtıdır. Masonluğun en büyük ilkesi adalettir. Çünkü Masonlar vicdan sahibi insanlardır...

086

YAVUZ HAVUZ DAVASI (1928)

Pek Muhterem
Tamer AYAN
Güzel İstanbul
Muhterem Locası

Büyük Üstünve Hâkim Büyük Amir
Dr. Fikret İskiyeddin Onuralp (1887-1946)

YAVUZ SELİM AĞAOĞLU, M. REMZİ SANVER, MASONLUK TARİHİMİZDE 1965 OLAYLARI

Mimar Sinan Araştırma Locası Kitapları Dizisi No. 3, Sayfa 53

1928 yılı Masonluk açısından unutulması çok güç bir yıldır. Nisan ayında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yolsuzluk davası Yüce Divan'da sonuçlanır. Şubat ayında dokunulmazlığı kaldırılan Bilecik Milletvekili **Dr. Fikret Takiyeddin (Onuralp)** de Yavuz-Havuz davasında yargılananlar arasındadır ve *“nüfuzunu kullanarak devlet memurlarına tesir edip şirketleri dolandırdıkları ve maddi menfaat temin ettiği”* gerekçesiyle dört ay hapis ve yüz lira ağır para cezasına çarptırılmıştır.⁸¹ Bilindiği üzere Dr. Fikret Takiyeddin (Onuralp) 22 Kasım 1925 ile 5 Ağustos 1927 tarihleri arasında Büyük Üstat olarak görev yapmıştır. Atatürk ile Trablusgarp Cephesi'nde başlayan dostlukları Cumhuriyet döneminde de devam eden ve bir süre doktorluğunu yapan Dr. Fikret Takiyeddin, hatırlanacağı üzere zamanında Büyük Üstatlığa da Ankara'nın isteği üzerine teklif edilerek seçilmişti. Fikret Takiyeddin ayrıca 1926-1928 döneminde Türkiye Yüksek Şûrası'nda Hâkim Büyük Amir'dir. Kendisini yargılayan Yüce Divan'ın hâkim üyelerinden birisi de dönemin Hâkim Büyük Âmir Kaymakamı Fuat Hulusi (Demirelli), verilen cezayı az bularak karara muhalefet etmiştir.

Fuat Hulusi (Demirelli) 1928-1931 döneminde Hâkim Büyük Âmir olarak görev yapmıştır. Dünya **Masonluk tarihinde bu şekilde aralarında hâkim-mahkûm ilişkisi olup aynı zamanda halef-selef olarak Hâkim Büyük Âmir görevini üstelenen iki kişi muhtemelen hiç görülmemiştir.** Yüce Divan'ın karar tarihi 16 Nisan 1928'dir ve Fuat Hulusi Bey 21 Nisan 1928'de Hâkim Büyük Amirliğe seçilmiştir. **Fikret Takiyeddin Bey ise mahkûmiyetin ardından Mason teşkilatından ihraç edilmiştir.**

1929 yılına gelindiğinde, Mason teşkilatının güncel temayüllere uyarak ismini “Türk Yükseltme Cemiyeti” olarak yeniden kaydettirdiği görülür.

(...)

Masonluk tarihimizde bu yetkinin daha önce kullanıldığı olaylara örnek olarak “Yavuz-Havuz Davası” sonrasında Fikret Takiyeddin 'in veya Azim Locası Olaylarından sonra bazı loca üyelerinin ihraçları gösterilebilir. Bir başka ifade ile bu yetkinin çok nadir kullanıldığıнын altını çizmek gerekmektedir.

DEĞERLENDİRME

Dr. Fikret Takiyeddin (Onuralp), dönemin mason yapıları, localarının en üst yöneticisidir. Masonlar, Fikret Takiyeddin 'i öyle benimsemiş, öyle sahiplenmişler ki, Büyük Locanın "Üstad-ı Azam" / "Büyük Üstat" seçmişler, yetmemiş bir de EKSR Yüksek Şûranın başına getirmişler. Dönemin masonları için Fikret Takiyeddin, örnek, mükemmel, masonluk yolunda peşinden gidilen bir önder iken; Türkiye Cumhuriyeti tarihinde yüce divanda yargılanıp, ceza almıştır.

Mason yazarların hepsi bu olayın masonları çok üzdüğünü ifade ederken, utanç duymaktan söz etmedikleri gibi, bu kişinin masonların en üst derecesine nasıl yükseldiğini, seçiminde hangi kıstaslara dikkat ettiklerini düşünmeye ve özeleştiri yapmamaktalar. Bunun karşılığında en üst düzeyde bir masonun devleti dolandırmaktan hüküm giymesini topluma ileten, anlatanları, "anti-masonik" çevrelerin eline geçmiş bir söylem olarak ifade etmekteler. Suçluların tipik davranışı...